

57627
38EU FIE96

EURÓPAI JOG

AZ EURÓPAI JOGAKADÉMIA FOLYÓIRATA

**GÁL ANDOR - JUHÁSZ ANDREA ERIKA - KUPECKI NÓRA
MASA GABRIELLA - MOLNÁR ERZSÉBET**

Fogvatartási szabályok harmonizálása az Európai Unióban
1. oldal

SZAKÁL RÓBERT

Állami bíraskodás és választottbíráskodás
13. oldal

MEIER KATALIN

A perfinanszírozás kérdése svájci szemszögből
17. oldal

NAGY BARNA KRISZTINA

A letelepedési szabadság,
különös tekintettel a közjegyzői hivatásra
23. oldal

SISKA KATALIN

Cuius regio eius religio?
A vallásszabadság esete Törökországgal
31. oldal

Elvi és precedens jellegű megállapítások a luxemburgi
és a strasbourgi bíróság legutóbbi ítéleteiből
38. oldal

2 XVII. évfolyam,
2017. március
www.hvgorac.hu

hvgorac

TEMATIKUS JOGI SZAKLAPOK

Dr. Andor GÁL – Dr. Andrea Erika JUHÁSZ – Dr. Nóra KUPECKI – Dr. Gabriella MASA – Dr. Erzsébet MOLNÁR
 Fogvatartási szabályok harmonizálása az Európai Unióban
 Harmonization of detention rules in the European Union
 Harmonisation des règles de détention au sein de l'Union Européenne
 Harmonisierung der Regeln der Haft in der Europäischen Union

1

EURÓPAI JOGI FÓRUM / EUROPEAN LEGAL FORUM / FORUM JURIDIQUE EUROPÉEN / EUROPÄISCHES RECHTSFORUM

Dr. Róbert SZAKÁL
 Állami bírászkodás és választottbíráskodás
 State jurisdiction and arbitration
 Jurisdiction de l'Etat et juridiction arbitrale
 Verfahren der staatlichen Gerichte und Schiedsverfahren

13

Dr. Katalin MEIER
 A perfinanszírozás kérdése svájci szemszögből
 The matter of lawsuit financing from a Swiss aspect
 La question du financement du litige de l'aspect suisse
 Die Finanzierung der Prozesse aus schweizerischer Perspektive

17

JOGHARMONIZÁCIÓ / LEGAL HARMONISATION / HARMONISATION JURIDIQUEE / RECHTSHARMONISIERUNG

Dr. Krisztina NAGY BARNA
 A letelepedési szabadság, különös tekintettel a közjegyzői hivatásra
 The freedom of settling down, with special attention to the occupation of public notary
 La liberté de s'installer notamment en ce qui concerne la profession de notaire
 Die Niederlassungsfreiheit, insbesondere im Hinblick auf den Beruf des Notars

23

Dr. Katalin SISKÁ
 Cuius regio eius religio? A vallásszabadság esete Törökországgal
 Cuius regio eius religio? The case of freedom of religion with Turkey
 Cuius regio eius religio? L'affaire de la liberté religieuse avec Turquie
 Cuius regio eius religio? Der Fall der Religionsfreiheit mit der Türkei

31

ELVI ÉS PRECEDENS JELLEGŰ MEGÁLLAPÍTÁSOK A LUXEMBURGI ÉS A STRASBOURGI BÍRÓSÁG LEGUTÓBBI ÍTÉLETEIBŐL / Findings of principle and precedent character in the recent judgments of the Luxembourg and Strasbourg Courts / Enoncés de principe et de caractère précédent dans les dernières décisions de la Cour de Luxembourg et de la Cour de Strasbourg / Die theoretischen Feststellungen und die Feststellungen mit Präcedenzwert aus den jüngsten Urteilen des Gerichtshofs in Luxemburg und in Straßburg

Dr. Mihajlov DOBROMIR

38

IMPRESSZUM

EURÓPAI JOG Az Európai Jogakadémia folyóirata

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE:

Dr. Németh János

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Dr. Bándi Gyula,

Dr. Czucz Ottó, Dr. Ficzer Lajos,
 Dr. Forgács Imre, Dr. Harmath Attila,
 Dr. Horváth Jenő, Dr. Kende Tamás,
 Dr. Németh Anita, Dr. Paczolay Péter, Dr. Polt Péter,
 Dr. Sárközy Tamás, Dr. Solt Pál, Dr. Szócs Tibor

FŐSZERKESZTŐ: Dr. Kecskés László

SZERKESZTŐK: Dr. Lomnici Zoltán,
 Dr. Osztoivits András

KIADJA: a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.

1037 Budapest, Montevideo u. 14.
 Telefon: 340-2304, 340-2305 • Fax: 349-7600
 E-mail: info@hvgorac.hu • Internet: www.hvgorac.hu

FELELŐS KIADÓ: Dr. Frank Ádám,
 a kft. ügyvezetője

FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. Gábor Zsolt

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: Bors Kriszta

TÖRDELŐ: Máthé József

KORREKTOR: P. Berka Antónia Mária

ELŐFIZETÉSSSEL KAPCSOLATOS INFORMÁCIÓK A KIADÓNÁL:

Tel.: 340-2304
 E-mail: info@hvgorac.hu

NYOMTATÁS: Multiszolg Bt.

HU ISSN 1587-2769

Előfizethető a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft.-nél.

Megjelenik kéthavonta.

Előfizetési díj 2017. évre: 14 400 Ft

DR. GÁL ANDOR

tanársegéd, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Kar

DR. JUHÁSZ ANDREA ERIKA

doktorandusz, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

DR. KUPECKI NÓRA

doktorandusz, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

DR. MASA GABRIELLA

doktorandusz, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

DR. MOLNÁR ERZSÉBET

doktorandusz, Szegedi Tudományegyetem, Állam- és Jogtudományi Doktori Iskola

FOGVATARTÁSI SZABÁLYOK HARMONIZÁLÁSA AZ EURÓPAI UNIÓBAN

A team a tanulmány tárgyát egységes szemléletben kívánja elemezni, ennek érdekében az egyes szerkezeti egységek feldolgozása azonos módszertannal történik. A részkérdések vizsgálatát ezért a jogharmonizációs jogösszehasonlítás ismérveinek felhasználásával végezzük el. Ennek előfeltételeként szükségesnek tartjuk bemutatni a bűnügyi együttműködés területéhez kapcsolódó általános jogforrási, uniós jogalkotástani kérdéseket, ezt követően térünk csak ki a kerethatározatok átültetéséhez kapcsolódó egyes problémák felvázolására. Megközelítésünk speciális karakterű, mivel az általunk alkalmazott módszertani technikának az alapja voltaképpen jogösszehasonlítás, amelynek színvonalát az uniós jog által meghatározott jogharmonizációs kötelezettségi kör adja. Erre tekintettel vontuk be az elemzés körébe a vonatkozó magyar átültetési megoldás mellett a német szabályozás egyes kérdéseit is.

Sajátos aspektusa emellett a dolgozatnak az uniós jogból fakadó kötelezettségek kikényszerítésére rendelkezésre álló eljárások hatékonysági kérdéseinek vizsgálata. Ebben a körben elemzi a tanulmány a Bizottság eljárásindítási moratóriumára vonatkozó elsődleges jogforrási szabályt is.

I. BEVEZETŐ GONDOLATOK, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A KERETHATÁROZATRA MINT UNIÓS JOGI AKTUSRA

Jelen fejezet azt hivatott ismertetni, hogy a kerethatározatoknak milyen szerepe, illetve célja van/volt az uniós jogi aktusok között, valamint kitér az államok jogharmonizációs kötelezettségére is.

Ahhoz, hogy egy állam csatlakozzon az Európai Unióhoz, meg kell felelnie az ún. „koppenhágai kritériumoknak”, amely többek között leszögezi, hogy az *acquis communautaire* (közösségi vívmányok) átvételére vonatkozó feltételeket teljesítenie kell a tagjelölt államoknak. Az Európai Unióhoz történő csatlakozást követően a jogharmonizáció állandó jellegű feladatává válik a tagállamoknak.¹ E feladat célja tulajdonképpen az, hogy

az uniós államok jogrendszere összeegyeztethető legyen az Európai Unió jogával, azaz az összhang megteremtése a rendelkezések között.²

A tagállamok jogharmonizációs kötelezettsége egyébként a *Római Szerződés* ún. *lojalitási alapelvéből* eredeztethető: „a tagállamok kötelesek megtenni mindazokat a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket, amelyek a szerződésből, illetve a Közösség intézményeinek intézkedéseiből eredő kötelezettségeik teljesítésének biztosítása érdekében szükségesek.”³

A kölcsönös elismerés elve váltja ki az államok jogharmonizációs kötelezettségét, mely elv a *Cassis de Dijon*-üggyel vált általánossá.⁴ Bár a kölcsönös elismerés elve az említett ügyben még az egységes piac működésével kapcsolatban került megfogalmazásra, később a büntetőügyekben is szükségessé vált az, hogy az egyes tagállamok büntető jogszabályai közelítsenek egymáshoz, s ezáltal ne veszélyeztessék a jog érvényesülésén alapuló európai uniós térség működését. Le kell azonban szögezni, hogy nem egységesítésre van szükség, hanem ún. minimumszabályok kidolgozására. Az Európai Tanács *tamperei ülésén* került megfogalmazásra az az alaptétel, hogy a büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködésnek az alapját a kölcsönös elismerés elvének kell adnia.⁵

A büntetőjogi integráció vonatkozásában ez az alapelv a következőt jelenti: „az Európai Unió tagállamainak területén, az egységes igazságszolgáltatási térségben az egyik tagállami hatóság által meghozott jogszervi határozat mindenütt annak minősül, s joghatásai – elsősorban a végrehajthatóság – ugyanúgy érvényesülnek, mint a kibocsátás szerinti tagállam jogrendjében.”⁶

Korábban a *Maastrichti Szerződés* értelmében három pillérre, elemre épült az Európai Unió: az Európai Közösségekre, a közös kül- és biztonságpolitikára, valamint a rendőrségi és bűnügyi együttműködésre.⁷

A büntetőügyekben jelentkező igazságügyi együttműködésnek három területe határolható el egymástól:⁸

1. Az első terület a büntetőügyekben hozott ítéletek és határozatok különböző formáinak elismerése a tagállamok között. E területnek azért van kiemelkedő

jelentősége, mert egyre gyakrabban fordulnak elő olyan bűncselekmények, amelyek határokon átnyúlnak, azaz nemzetközi elemet tartalmaznak.

2. A következő területként határozható meg a büntető-eljárás bizonyos kérdéseiben megállapított szabályozási minimumok. Az elsődleges cél ezen a területen, hogy a szabályozási minimumok az eljárásban részt vevő személyek jogaira terjedjenek ki.
3. A jogharmonizáció harmadik területe az egyes büntető anyagi jogszabályok egymáshoz való közelítése a különösen súlyos bűncselekmények vonatkozásában.

A bevezető gondolatokat követően jelen fejezet a *kerethatározatokkal* kíván részletesebben foglalkozni.

Az *Amszterdami Szerződés* teremtette meg a harmadik pillér új jogforrási rendszerét, ennek köszönhetően jelentek meg a kerethatározatok az uniós jogrendben.⁹ Ezeknek az uniós jogi aktusoknak a célja az volt, hogy a bűnügyi együttműködést segítsék elő a tagállamok között.

A jogharmonizációt elősegíteni hivatott kerethatározatok csak az elérendő célt tekintve kötelezők a tagállamokra nézve. A formát, illetve az eszközöket a nemzeti hatóságok szabadon megválaszthatták. Ezeknek a normatív intézkedéseknek a célja tehát az, hogy közelítsék egymáshoz a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseit.¹⁰

Az uniós kerethatározatok a fentiekre tekintettel a kölcsönös elismerés elvén alapulnak.

Meg kell jegyezni, hogy a Lisszaboni Szerződés előtt a Tanácsnak volt jogosultsága ahhoz, hogy a rendőrségi és büntetőügyi igazságügyi együttműködés területén, az EU-Szerződés volt 34. cikk (2) bekezdése alapján *kerethatározatokat* fogadjon el.¹¹

A *Lisszaboni Szerződés* meghozta azonban a változást, a harmadik pillér eltörlésével együtt harmonizálta a jogi aktusokat is. Hatálybalépése óta a rendeletek, irányelvek, határozatok, vélemények és az ajánlások az uniós jogi aktusok.¹² Erre tekintettel merülhet fel a kérdés, hogy mi a sorsa a korábbi kerethatározatoknak. Kiindulópontként megjegyezhető, hogy a megszűnt harmadik pillér jogi aktusai 2009. december 1-jétől egészen hatályon kívül helyezésükig fennmaradnak és alkalmazhatók. A kerethatározat és irányelv közötti „átváltoztatás” jelentőségeként rögzíthető, hogy a harmadik pillér megszüntetésével és az Unió jogi aktusainak egységesítésével az európai integráció fejlesztésében nagy előrelépés történt. Korábban, ha csak a Bíróság gyakorlatát tekintjük, sok problémát vetett fel a pillérek különböző jogi eszközeinek, és ezek eltérő joghatásainak elbírálása, valamint értelmezése.¹³ A Lisszaboni Szerződésnek köszönhetően a volt harmadik pilléres jogi aktusokra vonatkozóan bővült a Bizottsággal együtt a Bíróság hatásköre is, és már lehetőség van előzetes döntéshozatali és kötelezettségsegzési eljárás lefolytatására ezekben a kérdésekben.¹⁴

Több jellemzőjét összevetve az irányelvnek és a kerethatározatnak, leszögezhető, hogy sok hasonlóságot mutatnak az implementációs elvárások, a címzetti kör vagy akár a jogharmonizációs cél tekintetében.¹⁵ Az irányelv „alteregójának” is tekinthető a kerethatáro-

zat.¹⁶ Hangsúlyozni kell azonban, hogy az irányelvvel ellentétben a kerethatározatok semmilyen körülmények között sem rendelkeznek közvetlen hatállyal. Nem volt kikényszeríthető jogi következménye, ha egy tagállam a kerethatározatot a megszabott határidőn belül nem ültette át a belső jogába egészen 2014. december 1-jéig.¹⁷ Az irányelv „előnye” a kerethatározattal szemben, hogy ha valamilyen dekriminalizált magatartást tartalmaz, azon tagállam állampolgára is hivatkozhat a kedvezőbb rendelkezésre, amely még nem ültette át nemzeti jogába az adott rendelkezést.¹⁸

II. A KÖLCSÖNÖS ELISMERÉS ELVÉN ALAPULÓ EGYES BÜNTETÉS-VÉGREHAJTÁSI TÁRGYÚ KERETHATÁROZATOK MAGYAR JOGRENDszerBE TÖRTÉNŐ ÁTÜLTETÉSÉRŐL

Jelen tanulmány tárgyát, tartami keretét három büntetés-végrehajtási, illetve büntető eljárásjogi tárgyú kerethatározat képezi, nevezetesen a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról szóló 2008/909/IB kerethatározat (*továbbiakban: a fogvatartottak átszállításáról szóló kerethatározat*), a kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre s próbaidőt megállapító határozatokra való, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazásáról szóló 2008/947/IB kerethatározat (*továbbiakban: a próbaidőről és az alternatív szankciókról szóló kerethatározat*), valamint a kölcsönös elismerés elvének az Európai Unió tagállamai közötti, előzetes letartóztatás alternatívájaként felügyeleti intézkedéseket elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról szóló 2009/829/IB kerethatározat (*továbbiakban: igazságügyi felügyeletet elrendelő európai határozat*). E fejezetben – az egyes kerethatározatok által kitűzött célok konkrét és absztrakt módon történő ismertetését, megfogalmazását követően – cél a kerethatározatok magyar jogrendszerbe történő átültetésének értékelése, az esetleges hibák, hiányosságok feltárása, valamint az azokból eredő következmények megfogalmazása.

II.1. A VIZSGÁLT KERETHATÁROZATOK ÁLTAL MEGFOGALMAZOTT CÉLOK

A *fogvatartottak átszállításáról szóló kerethatározat* célja az, hogy megkönnyítse az elítélt személyek társadalomba való beilleszkedését. Azt teszi lehetővé az említett kerethatározat, hogy valamely uniós ország végrehajtsa a területén tartózkodó személy ellen, más uniós ország által kiszabott ítéletet.¹⁹ Ezen túlmenően egy olyan rendszerről rendelkezik, amely lehetővé teszi, hogy az elítéltet állampolgársága, vagy egyéb szoros kötődése szerinti országba szállítsák vissza, és a vele szemben kiszabott büntetést ott hajtsák végre. A kerethatározat valójában kiterjeszti a kölcsönös elismerés elvét a büntetőügyekben hozott börtönbüntetéseket kiszabó ítéletek végrehajtására.

A próbaidőről és az alternatív szankciókról szóló kerethatározat elsődleges célja a bírósági határozatok kölcsönös elismerése elvének kiterjesztése a szabadságlvonással nem járó szankciók végrehajtására. A célkitűzései közé tartozik, hogy elősegítse a próbaidő alatti magatartási szabályok, illetve alternatív szankciók alkalmazását, amennyiben az elkövető nem az ítélethozatal szerinti államban él. Célja továbbá az elítélt társadalmi beilleszkedésének elősegítése.

Az igazságügyi felügyeletet elrendelő európai határozat célja annak lehetővé tétele, hogy a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező, de egy másik tagállamban büntetőeljárás alatt álló személy a tárgyalás előtti időszakban a lakóhely szerinti állam hatóságainak felügyelete alatt álljon. Célkitűzése tehát a lakosság biztonságának a növelése azáltal, hogy a korábbi két lehetőséget – azaz az előzetes letartóztatás foganatosítását, vagy a terhelt felügyelet nélküli mozgását – felváltja egy olyan rendszer, amelyben a vádlott mozgása ellenőrizhető. Ezen túlmenően, további cél, hogy minden terhelt egyenlő bánásmódban részesüljön, azaz az a személy is, aki rendelkezik állandó lakóhellyel a büntetőeljárás szerinti államban, és az is, aki nem. A kerethatározat tehát olyan szabályokat állapít meg, amelynek megfelelően valamely tagállam elismeri egy másik tagállamban kibocsátott, az előzetes letartóztatás alternatívájaként minősülő felügyeleti intézkedést elrendelő határozatot.

Ha a tanulmány tárgyát képező kerethatározatok célját absztraktnak kívánjuk meghatározni, látható, hogy a cél a tagállamok mentesítése azon kötelezettség alól, hogy más tagállamok állampolgárait érintő szankciókat, intézkedéseket, illetve kényszerintézkedéseket hajtsanak végre. A kerethatározatok nyilvánvaló reszocializációs célt követnek azzal, hogy az ún. kibocsátó államban tartózkodó fogvatartottak minél egyszerűbb módon, minél hatékonyabb eljárás keretében az ún. végrehajtó állam rendelkezésére bocsáthatók legyenek, amely cél nagyban szolgálja a fogvatartottak életkörülményeinek javulását azzal, hogy az őket érintő szankciók végrehajtására saját lakóhelyükön, szokásos tartózkodási helyükön kerül sor. Mindemellett a kerethatározatok tagállami érdekeket is szolgálnak, hiszen – különösen a fogvatartottak átszállításáról szóló kerethatározat – hozzájárulhatnak a tagállami büntetés-végrehajtási intézetek többségében uralkodó túlszűfolttság általános problémájának megoldásához.²⁰

II.2. MAGYARORSZÁG MEGFELELÉSE A KERETHATÁROZATOK IMPLEMENTÁLÁSI KÖTELEZETTSÉGÉNEK

Magyarország – habár késve²¹ – eleget tett az implementációs kötelezettségének azzal, hogy 2013. január 1-jével az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvénnyel (továbbiakban: *Ebemt.*) a magyar jogrendszerbe illesztette a fogvatartottak átszállításáról szóló 2008/909/IB, a próbaidőről és az alternatív szankciókról szóló 2008/947/IB, valamint az igazságügyi felügyeletet elrendelő 2009/829/IB kerethatározatokat.

A kerethatározatok által meghatározott célok megvalósítása érdekében azok tagállami jogrendszerbe történő megfelelő tartalmú átültetése elengedhetetlen, hiszen a kerethatározat jogi természetét tekintve nem rendelkezik közvetlen hatállyal. A kölcsönös elismerés elvének minél teljesebb érvényesülésének követelménye pedig kölcsönös átültetést kíván meg a tagállamoktól, amely követelmény *genus proximuma* abban áll, hogy az egyik tagállam által megfelelő módon átültetett rendelkezések csak abban az esetben alkalmazhatók, illetve érik el a kellő hatást, ha a releváns rendelkezéseket az adott kérdésben érintett másik tagállam is megfelelő módon átültette.

A továbbiakban az egyes kerethatározatok és az azok átültetését megvalósító jogszabályok releváns rendelkezéseinek kritikai vizsgálatára teszünk kísérletet, különös tekintettel azokra a rendelkezésekre, amelyek nem, avagy nem megfelelő módon kerültek átültetésre.

II.2.1. Az igazságügyi felügyeletet elrendelő európai határozat átültetése

Az igazságügyi felügyeletet elrendelő határozat rendelkezéseinek implementálását az Ebemt.-nek *Az előzetes letartóztatás helyett alkalmazandó felügyeleti intézkedést elrendelő határozat végrehajtására irányuló jogsegélyről* szóló V. Fejezete tartalmazza. Mivelhogy a kerethatározat generális kötelezettségeket határoz meg a tagállamokra nézve, az a kötelezettségeket tipikusan a megvalósítandó célok mentén csoportosítja. Ettől eltérően az Ebemt. a rendelkezéseket a *végrehajtás átvétele*, illetve a *végrehajtás átadása* címek alatt szabályozza, amely felosztás alapján – áttekinthetően – külön kezeli azt az esetet, amikor Magyarországot mint végrehajtó államot, illetve mint kibocsátó államot illetik meg jogok, és terhelik a kerethatározat által megfogalmazott kötelezettségek.²²

A kerethatározat a 8. cikk (1) bekezdésében határozza meg azokat a felügyeleti intézkedéseket, amelyekre a tárgyi hatálya kiterjed, azaz amelyeknek a tagállamok által hozott átültető rendelkezéseknek is kötelezően ki kell terjednie. Az Ebemt. e kötelezettségnek eleget is tesz, hiszen a 75. §-ban szinte változatlan tartalommal sorolja fel a kerethatározat által meghatározott felügyeleti intézkedéseket. Az Európai Bizottság jelentésében arra mutat rá, hogy Magyarország e kötelezettségét nem teljesítette maradéktalanul, hiszen a kötelező hat felügyeleti intézkedés helyett pusztán három végrehajtásának továbbítását teszi lehetővé azzal, hogy az említett felsorolást követően a továbbiakban pusztán a lakhelyelhagyási tilalmat, a házi őrizetet valamint a távollattartást nevesíti. Ennek oka az, hogy elengedhetetlen a kerethatározatok által megfogalmazott intézkedések „tagállami definiálása”, hiszen ennek hiányában a tagállamok által szabályozott felügyeleti intézkedések heterogenitása a kölcsönös elismerés elve érvényesülésének akadályát képezne.

Az instrumentum egyik célja az igazságszolgáltatás megfelelő érvényesülése, amely cél magában foglalja az

eljárás gyors és zavartalan lefolytatásának követelményét is. Éppen ezért a kerethatározat rendelkezik arról, hogy mennyi idő álljon legfeljebb a végrehajtó állam rendelkezésére arra, hogy a kibocsátó állam által elrendelt felügyeleti intézkedés végrehajtásának kérdésében döntést hozzon. Ezt az időtartamot a kerethatározat 20 munkanapban maximalizálja (12. cikk), amíg az Ebemtv. 30 napos határidőt biztosít (76. §) a végrehajtó tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága számára. Jóllehet a két időtartam – az egyik napban, a másik pedig munkanapban szabályozott – nem tér el egymástól lényegesen, az áttételtől rendelkező a kerethatározat által megfogalmazott céltól mégis negatív irányba mozdul el.

A kerethatározatot az európai elfogatóparancsról szóló²³ rendelkezésekkel összhangban kell alkalmazni és értelmezni, azaz – mint azt a 21. cikk kimondja – amennyiben az érintett személlyel szemben a kibocsátó állam elfogatóparancsot bocsátott ki, úgy főszabály szerint átadási eljárás lefolytatására kerül sor. Fontos kiemelni, hogy az európai elfogatóparancs főszabály szerint csak a *relatív nagyobb súlyú* bűncselekmények esetén bocsátható ki, azaz az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározat értelmében átadási eljárásra csak olyan cselekmények elkövetése esetén kerülhet sor, amelyeknél a kibocsátó tagállam joga szerint a büntetési tétel felső határa legalább 12 havi szabadságvesztés, vagy szabadságelvonással járó intézkedés. E rendelkezés értelmében tehát az 1 évet meg nem haladó szabadságvesztéssel vagy szabadságelvonással járó intézkedéssel fenyegetett bűncselekmények tekintetében a végrehajtó állam az érintett személy átadását megtagadhatja. Az igazságügyi felügyeletet elrendelő európai határozat a kölcsönös elismerés elvének érvényesülését elősegítő rendelkezést tartalmaz azzal, hogy a 21. cikk (2) bekezdésében kimondja, hogy a fent említett esetben az átadás megtagadására nem kerülhet sor, azaz a végrehajtó állam az érintett személyt az európai elfogatóparancsot kibocsátó állam részére akkor is köteles átadni, ha az általa elkövetett bűncselekmény büntetési tétele a fentebb ismertetett kritériumoknak nem felel meg. A kerethatározat 21. cikkének áttételését a honi jogalkotó elmulasztotta, amelynek következménye egy olyan, a kölcsönös elismerés elvének minél teljesebb érvényesülését elősegítő rendelkezés alkalmazhatóságának hiánya, amely – amint arra az Európai Bizottság is felhívja jelentésében a figyelmet – lehetővé tenné a csekély bűncselekményt elkövető terhelte hazatérését.

II.2.2. A fogvatartottak átszállításáról szóló kerethatározat áttételése

A fogvatartottak átszállításáról szóló 2008/909/IB kerethatározat áttételére az Ebemtv. a *büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetést kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedést alkalmazó ítéletek végrehajtására irányuló jogsegélyről* szóló VIII. fejezetben tesz kísérletet. A kerethatározat az elítélt minél teljesebb reszocializációja igényének talaján áll azzal,

hogy olyan rendelkezések áttételére kötelezi a tagállamokat, amelyek lehetővé teszik az elítélt büntetés-végrehajtás céljából történő átszállítását a saját, avagy – meghatározott feltételek mellett – az általa preferált tagállamba.

A fogvatartottak átszállítására vonatkozó uniós jogalkotás nem előzmény nélküli, arról már az Európa Tanácsnak az elítélt személyek átszállításáról szóló 1983. március 21-i egyezménye is rendelkezett. Az egyezmény²⁴ csak abban az esetben tette lehetővé a fogvatartott átszállítását, amennyiben ő ahhoz hozzájárult. A kerethatározat is megtartja főszabályként az elítélti konszenzus követelményét, azonban számos – garanciákkal körülbástyázott – kivétel tesz. E kivételek okát a kerethatározat akképpen fogalmazza meg, hogy az elítélt eljárásban való részvétele nem lehet annyira domináns, hogy minden esetben hozzájárulását kelljen kérni egy másik tagállamba történő átszállításához. Az érvelés egybecseng a kölcsönös elismerés elve érvényesülésének követelményével. Az Ebemtv. vonatkozó rendelkezései – a kerethatározatnak megfelelően – főszabály szerint akkor teszik lehetővé a fogvatartott átszállítását a szabadságelvonással járó büntetés végrehajtása céljából másik tagállamba, ha ahhoz az elítélt hozzájárul. Az áttételt jogszabály lényegi hiányossága azonban, hogy nem tartalmazza a kerethatározat által a 4. cikk (2) bekezdésben deklarált azon követelményt, hogy a kibocsátó állam a végrehajtó állammal folytatott opcionális előzetes egyeztetést követően köteles meggyőződni arról, hogy a büntetést végrehajtó állam általi végrehajtása az elítélt személy társadalomba való beilleszkedésének elősegítését szolgálja. E rendelkezés azért fontos, mert a kerethatározat céljának optimális megvalósításához szükséges a kibocsátó állam, a végrehajtó állam, valamint az elítélt közötti folyamatos kommunikáció, egymás – és tipikusan az elítélt – érdekeinek szem előtt tartása. A kerethatározat a 6. cikkben garanciális jellegű szabályokkal rendezi azon esetek szűk körét, amikor lehetőség van a fogvatartott átszállítására anélkül, hogy ahhoz a hozzájárulását kelljen kérni. A kerethatározat által is deklarált egyenlőség és méltányosság elvének érvényesülését szolgálja az e helyen deklarált azon kötelezettség, hogy a még a kibocsátó államban tartózkodó elítéltnak lehetőséget kell biztosítani arra, hogy a véleményét kifejtse, és amennyiben e lehetőséggel él, úgy azt az átszállításáról való döntéshozatalkor figyelembe kell venni, véleményét írásban továbbítani kell a végrehajtó állam illetékes hatóságának. Az Ebemtv. mulaszt e rendelkezés áttételése terén is, amely mulasztás egyrészt sérti a fent említett elveket, valamint a deklarált reszocializációs cél ellen hat azzal, hogy adott esetben teljes mértékben figyelmen kívül hagyja azon személy véleményét, akit reszocializálni kíván.

A kerethatározat a 9. cikkben taxatív felsorolja azokat az okokat, amelyek esetén a végrehajtó állam megtagadhatja az elítélt átszállítására vonatkozó kérelem végrehajtását. Az okok áttételése követelményének az Ebemtv. a 112. § (1)–(2) bekezdéseivel elegendő tesz, megjegyzendő azonban, hogy amíg a kerethatározat mindegyik ok vonatkozásában lehetővé te-

szi a hatóság mérlegelését, addig az Ebemtv. szabályozása szerint egyetlen megtagadási ok kivételével mérlegelést nem tűrve, az ok fennállása esetén a végrehajtó állam köteles az elítélt átszállítására vonatkozó kérelmet megtagadni. A megtagadási okok mérlegelést nem tűrőként való szabályozása szintén nem üdvözlendő megoldás, hiszen a cél az, hogy minél kevesebb akadály álljon a kölcsönös elismerés elve érvényesülésének útjában. A megtagadási okok létének funkcióját pedig már az is kielégíti, ha azok mérlegelhetők, azok kötelező alkalmazásával a jogalkotó indokolatlan akadályt képez.

II.2.3. A próbaidőről és az alternatív szankciókról szóló kerethatározat átültetése

A próbaidőről és alternatív szankciókról szóló kerethatározat átültetésére vonatkozó kötelezettségének a jogalkotó az Ebemtv. *a feltételes szabadság, valamint a próbaidő tartamára előírt magatartási szabályok és egyéb alternatív szankciók végrehajtására irányuló jogsegélyről* szóló IX. Fejezetében foglalt rendelkezésekkel tesz eleget.

Az átültetés – hasonlóan a korábban ismertetett kerethatározatokhoz – nem volt hiánytalan. A fogvartartottak átszállításáról szóló határozat hiányosságainak ismertetése során láthattuk, hogy a végrehajtás megtagadásának okait – a kerethatározattól eltérően – a jogalkotó mérlegelést nem tűrő módon fogalmazza meg. E megoldás a próbaidőről és az alternatív szankciókról szóló kerethatározat átültetése tekintetében is tetten érhető, hiszen az Ebemtv. 139. § (1) bekezdése – a kerethatározat által követett „*megtagadhatja*” kifejezés helyett – akképpen fogalmaz, hogy a „*bíróság az alternatív szankciót kiszabó tagállami határozat elismerését és végrehajtását megtagadja*”. A megoldás egyrészt a már korábban ismertetett okok miatt kevésbé üdvözlendő, e megfogalmazásnak azonban e kerethatározat vonatkozásában egyéb következményei is vannak. A kerethatározat a megtagadási okokat deklaráló 11. cikkben számos olyan rendelkezést tartalmaz, amelyek alkalmazhatóságának kérdése pusztán abban az esetben értelmezhető, ha az okok fennállása esetén az elismerés és a végrehajtás megtagadására az illetékes hatóság *nem* köteles. A 11. cikk (4) bekezdése – amely a fent említett okból nem került átültetésre – a tagállam számára egy *quasi arany középutat* biztosít azzal, hogy megtagadási ok fennállása esetén nem csak az *elfogadás*, illetve a *megtagadás* mellett dönthet, hanem akképpen is határozhat, hogy megtagadási ok fennállásának ellenére *felügyeli* a számára továbbított ítéletben és adott esetben a próbaidőt megállapító határozatban kiszabott, próbaidő alatti magatartási szabályokat vagy alternatív szankciókat. A felügyelet a végrehajtástól abban különbözik, hogy a végrehajtó állam illetékes hatósága – a főszabálytól eltérően, tagállami fenntartás hiányában is²⁵ – dönthet úgy, hogy a végrehajtással kapcsolatos további kérdésekben (pl. a próbaidő tartamának módosítása, az ítélet végrehajtása felfüggesztésének visszavonása, próbára bocsátás megszüntetése

és szabadságvesztés büntetés kiszabása) való döntés iránti felelősséget nem vállalja, így e kérdések vonatkozásában a kibocsátó állam fog joghatósággal rendelkezni. A kerethatározat e rendelkezése szintén a kölcsönös elismerés elve kiteljesedésének irányába hat azzal, hogy minimalizálni kívánja azon akadályok számát, amelyek gátolják azon cél elérését, miszerint az elítélt büntetésének végrehajtása tekintetében arra kell törekedni, hogy arra lehetőleg a saját hazájában kerüljön sor. A megtagadási okok mérlegelést nem tűrőként való szabályozása tárgytalanná teszi a fent említett – és az Ebemtv. által át nem ültetett – rendelkezést, amely hiányosság a kerethatározat által megfogalmazott cél ellen hat.

II.3. KÖVETKEZTETÉS

A koherens, egymást kiegészítő, a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben történő minél teljesebb érvényesülését célul kitűző kerethatározatok céljukat maradéktalanul akkor képesek elérni, ha a tagállamok mindelelőtt pontosan és hiánytalanul tesznek eleget az implementálás kötelezettségének. Mint látható, a honi jogalkotó mindhárom kerethatározatot átültette ugyan, azok hiányosságai azonban olyan jogkövetkezményeket vonnak maguk után, amelyek a deklarált célok megvalósítását akadályozzák. Ezért de lege ferenda indokolt a feltárt hibák kijavítása, hiányosságok pótlása.

III. A KERETHATÁROZATOKKAL KAPCSOLATOS TAGÁLLAMI JOGSÉRTÉSEK MIATTI FELELŐSSÉG BÍRÓSÁGI MEGÁLLAPÍTÁSÁNAK AKADÁLYAI

A Bizottság jelentése a kerethatározatokban foglalt tagállami kötelezettségek végrehajtásának kikényszerítésével kapcsolatban a következő megjegyzést teszi:

„Az Európai Bizottságnak jelenleg nincs hatásköre az EUMSz. 258. cikke szerinti kötelezettségszegési eljárás indítására a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése előtt elfogadott kerethatározatok tekintetében [lásd a Szerződésekhez csatolt 36. jegyzőkönyv 10. cikkének (1) bekezdését]. 2014. december 1-jétől kezdődően a Bizottság jogosult lesz kötelezettségszegési eljárásokat indítani.”

Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSz.) 4. cikk (3) bekezdése kimondja, hogy a tagállamok az alapító szerződésekből és az uniós intézmények intézkedéseiből eredő kötelezettségek teljesítésének biztosítása érdekében megteszik a megfelelő általános vagy különös intézkedéseket. Ezen általános kötelezettségek megsértése esetén felelősség keletkezik. A felelősség megállapítása,²⁶ illetve a kimondott felelősségből adódó jogkövetkezmények meghatározása az Európai Unió Bíróságának feladata. Az eljárás az uniós jognak való megfelelés kikényszerítése végett történik, emellett alkalmas lehet az uniós jogi rendelkezésre vonatkozóan fennálló értelmezési különbségek feloldására és a tagállami kötelezettségek pontos meghatározására.²⁷ Az eljárás kezdeményezője lehet a Bizottság [Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSz.) 258. cikk] vagy akár más tagállam (EUMSz. 259. cikk) is.²⁸

A volt harmadik pillér körébe (rendőrségi és igazságügyi együttműködés büntetőügyekben) tartozó jogi aktusokat érintően jelentős változás következett be a kikényszerítési per szabályozásában a Lisszaboni Szerződés elfogadásával. A szerződéshez fűzött 36. jegyzőkönyv 10. cikke (1) bekezdése szerint: „*Átmeneti intézkedésként a büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés területén a Lisszaboni Szerződés hatálybalépése előtt elfogadott jogi aktusok tekintetében az intézmények az említett szerződés hatálybalépésének időpontjában a következő hatáskörrel fognak rendelkezni: a Bizottságnak az Európai Unió működéséről szóló szerződés 258. cikke szerinti hatáskörei nem alkalmazhatók [...]*” Ezen átmeneti rendelkezés kapcsán egy áthághatatlan időbeli keretet is kijelöltek a szerződő felek: „*Az (1) bekezdésben foglalt átmeneti intézkedés a Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követő öt év elteltével mindenképpen hatályát veszti.*” Az eljáráskezdeményezési moratórium továbbá irrelevánsá vált olyan jogi aktusok tekintetében, amelyeket ugyan 2009. december 1-jét megelőzően fogadtak el, de ezt követően került sor a módosításukra.²⁹ A módosított uniós norma alapján tehát a jogsértéssel érintett tagállammal szemben a Bizottság eljárást kezdeményezhetett.

Az átmeneti rendelkezés tulajdonképpen egyfajta *lex specialis*ként lerontotta a Bizottság EUMSZ. 258. cikkének általános szabályát, megfosztva a végrehajtó szervet 2014 decemberéig a volt harmadik pillér jogi aktusai vonatkozásában a Bírósághoz fordulás lehetőségétől. Hangsúlyozni kell, hogy az átmeneti rendelkezés nem érintette a tagállamok egymással szembeni keresetindítási jogát, vagyis tagállami kezdeményezésre 2009 és 2014 között is lehetett (volna) kérni a Bíróságtól a jogsértés tényének megállapítását. Ehhez ráadásul a tagállamnak még a jogvitában való érintettségét sem kellett volna az eljárás során igazolnia, mivel az EUMSZ. 259. cikke ilyen követelményt nem támaszt. Ahogy Blutman is rámutat, az ilyen típusú processzus alkalmazása azonban meglehetősen ritka, feltehetően az államközi politikai kapcsolatok megóvása az elsődleges.³⁰

A Bizottság szempontjából megállapítható, hogy az átmeneti rendelkezés révén a jogsértések megállapítására vonatkozó bizottsági igény – polgári jogi analógiával élve – tulajdonképpen úgy viselkedett, mint egy naturalis obligatio vagy egy elévült követelés. Az anyagi jog szerint a jogsértésből keletkező felelősség megállapítására joga és egyben szerződésből folyó kötelezettsége is volt, azonban ennek bírói úton való kikényszerítését a speciális kiegészítő rendelkezés miatt ideiglenesen nem kérhette.

A jegyzőkönyv hivatkozott pontjai szerint azonban ez a jogfosztó rendelkezés hatályát veszítette, így a Bizottság számára nyitva van a lehetőség kötelezettség-szegési eljárások megindítására azon tagállamokkal szemben, amelyek még a jelentés tanúsága szerint nem implementálták megfelelően a kerethatározatokat.

A kötelezettség-szegési eljárás megindításának lehetősége óta eltelt több mint félvédben *nem indított* illet a Bizottság egyik tagállam ellen sem a vizsgált kerethatározatok beillesztésének elmulasztása miatt. Ennek

indoka többértéű lehet, egyrészt nem feledkezhetünk meg arról, hogy alapvetően eddig irányelvek nem, vagy nem megfelelő implementálása miatt kezdeményeztek eljárást. A kerethatározat azonban továbbra is a Lisszaboni Szerződés módosítását megelőzővel azonos környezetben marad fent, amely egyrészt a norma általánosságban vett joghatását, másrészt olyan alapsajátosságait hagyja változatlanul, mint például az alkalmazhatóság kérdésköre.³¹ Másrészt nincs joggyakorlat erre a területre nézve, amelyre ezekben az esetekben mind a Bizottság, mind pedig a Bíróság támaszkodhatna. A kerethatározatok irányelvekre való „átkodifikálása” bizonyos tekintetben előnyösnek tekinthető, hiszen például részben megoldást jelent a közvetlen hatály hiányára, viszont ez a jogforrási aktus sem rendezi azt a helyzetet, hogy egyénre közvetlenül önmagából az irányelvből kötelezettség nem hárulhat.³²

Természetesen a Bizottság érdeke, illetve egyben a jogharmonizációs érdek is az lenne, ha minél hamarabb megtörténne ezen kerethatározatok beillesztése azon tagállamok jogába, akik eddig ezt elmulasztották, de továbbra is kérdéses, hogy a kötelezettség-szegési eljárás megindításával megvalósítható-e, és milyen módon ennek kikényszerítése.

IV. AZ EURÓPAI BIZOTTSÁG JELENTÉSÉNEK FŐBB MEGÁLLAPÍTÁSAI A KERETHATÁROZATOK TAGÁLLAMI VÉGREHAJTÁSÁVAL KAPCSOLATBAN

A Bizottság jelentésében értékeli a kerethatározatok tagállami jogrendszerekbe történő átültetését annak fényében, hogy az átültetés elmulasztása, vagy a nem megfelelő átültetés esetén 2014. december 1-jétől kötelezettség-szegési eljárás megindítására jogosult. Ezért értékelése egyben iránymutatás, figyelemfelhívás a feltárt, tipikus hiányosságok pótlására. A jelentés kihangsúlyozza, hogy a kerethatározatok egy jogalkotási csomag részei, így azokat együttesen, valamint az európai elfogatóparancsról szóló kerethatározattal együtt kell értelmezni, egymást kiegészítik, azonos célokat, azonos eszközökkel követnek. Ekképpen a tárgyalt kerethatározatok szerkezeti és tartalmi felépítése is hasonló, így az átültetés során felmerülő hasonló problémák, hiányosságok okán a Bizottság az értékelését tárgyakra, tárgykörökre lebontva végzi el. A kerethatározatok számos rendelkezése több tagállamban hiányosan, avagy egyáltalán nem került átültetésre. Így például a fogvatartottak átszállításáról szóló kerethatározat által a fogvatartott átszállításához szükséges, a 6. cikkben taxatív felsorolt feltételek több tagállamban hiányosan kerültek átültetésre. A jelentés rámutat, hogy az egyes kerethatározatok által, taxatív meghatározott rendelkezések hiányos, avagy többletelemmel történő átültetése az általuk deklarált célok ellen hat. A kerethatározatok fontos eleme – mint arra a Bizottság utal –, hogy főszabály szerint a végrehajtó állam köteles a kibocsátó állam által hozott ítéletet elismerni és végrehajtani, kizárólag a mindhárom kerethatározatban megfogalmazott ún. megtagadási okok fennállása esetén van lehetőség a végrehajtást megtagadni. E megtagadási okok át-

ültetése során számos országban probléma merült fel, hiszen gyakori, hogy vagy nem ültetik át az összes felsorolt okot (pl. Hollandia), vagy több okot nevesítenek a kerethatározatokban meghatározottaknál (pl. Ausztria), vannak, akik az opcionális megtagadási okokat kötelezőként (pl. Olaszország), illetve vannak, akik kötelező és opcionális keverékeként ültették át azokat (pl. Lengyelország).

A Bizottság hangsúlyozza a kölcsönös elismerés elvének fontosságát, amely áthatja a kerethatározatok szellemiségét, így azok átültetése során azt szem előtt kell tartani. Éppen ezért az elv érvényesülését korlátozzák például azon tagállami rendelkezések, amelyek a másik tagállam által megállapított szankció (indokolatlan) tartalmi vizsgálatára vonatkozó kötelezettséget írnak elő (pl. Litvánia). A jelentés utal továbbá a határidők megfelelő átültetésének problémájára is. A Bizottság ösztönzi és sürgeti azokat a tagállamokat, akik még nem ültették át a rendelkezéseket, számukra ex ante információt nyújt, amely segítségül szolgál a megfelelő átültetéshez, a kitűzött célok eléréséhez, a tagállamok számára pedig az esetlegesen fenyegető szankciók elkerüléséhez.

V. AZ EURÓPAI UNÓS KERETHATÁROZATOK NEMZETI JOGBA TÖRTÉNŐ ÁTÜLTETÉSE NÉMETORSZÁGBAN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A 2009/829/IB KERETHATÁROZATRA

Németország a Bizottság jelentése alapján azon tagállamok közé tartozik, amelyek nem küldtek visszajelzést a kerethatározatok beillesztésének kérdésével kapcsolatban. Ennek hátterében az áll, hogy a Német Szövetségi Kormány egyik említett uniós jogi aktus átültetéséről sem gondoskodott határidőben, de még a 2014. december 1-jei határidőn belül sem. E mulasztás pótlása érdekében a Szövetségi Kormány 2015 márciusában két *törvénytervezetet*³³ készített el, amely módosítaná a nemzetközi jogsegély büntetőügyekben törvényt.³⁴ Ez pedig lehetővé tenné az Európai Unió előírásának teljesítését az átültetésre vonatkozóan, ennek ellenére a módosítások a mai napig nem léptek hatályba.³⁵

A *fogvatartottak átszállításáról, illetve a próbaidőről és alternatív szankciókról szóló kerethatározatokkal foglalkozó törvénytervezet*³⁶ (továbbiakban: 18/4347. sz. tervezet) kimondja, hogy Németország köteles egy másik uniós tagállamban kiszabott szabadságvesztés végrehajtására, amennyiben az német állampolgárral vagy életvitelszerűen az országban élő külföldi személlyel szemben került kiszabásra. Emellett megteremti a jogalapot a más uniós tagállam által elrendelt próbaidő németországi felügyeletének végrehajtására vonatkozóan.³⁷ Továbbá a tervezet a végrehajtás átvételének elengedhetetlen feltételeként jelöli meg az elítélt beleegyezését. A kerethatározatban foglaltakon túl akkor tagadható meg a végrehajtás, amennyiben az a német jogrend alapvető jogelvei elleni megsértéssel járna.³⁸

A 18/4347. sz. tervezet egy *vitás pontját* képezi, hogy az a be- és kimenő tagállami megkeresésekről szóló döntést az ügyész hatáskörébe helyezni, azaz a továbbiakban a szövetségi és tartományi kormányoknak

nem lenne beleszólása az engedélyek kiadásáról.³⁹ E hatáskörváltást a Szövetségi Tanács állásfoglalásában *hevesen ellenzi*, mivel a szövetségi kormány nem akar lemondani a döntési jogosultságáról. Ezzel szemben *támogatandó* a törvénytervezetben foglalt hatáskör átruházás, ugyanis így az engedélyek kiadása egy igazságszolgáltatási szervhez kerül, amely a döntéshozás során kizárólag jogi (és nem külpolitikai) indokok alapján, a kerethatározatban felsorolt okokból utasíthatja el a más tagállam által hozott ítélet végrehajtását.⁴⁰

Az igazságügyi felügyeletet elrendelő európai határozat németországi átültetése még további *vitás kérdéseket* vetett fel az országban. A kerethatározat célként fogalmazza meg a szabadsághoz való jog és az ártatlanság védelmének erősítését az Európai Unióban, illetve az olyan intézkedések alkalmazásának előmozdítását, amelyek nem járnak szabadságelvonással, de kötelezettségeket írnak elő vagy felügyeleti intézkedést rendelnek el.⁴¹ Továbbá a szabályozás lehetővé teszi, hogy a gyanúsított személyt – előzetes letartóztatás fogantatása helyett – a lakóhelye szerinti tagállamban helyezték felügyeleti intézkedés hatálya alá a másik tagállamban zajló tárgyalás lefolytatásáig. Ezáltal kívánja az Európai Unió visszaszorítani azt a diszkriminatív tagállami joggyakorlatot, amely alapján a külföldi uniós polgárokkal szemben azért rendelnek el előzetes letartóztatást a Bizottság álláspontja szerint, mert a külföldi állampolgárság/kötődés miatt tartani lehet a szökés veszélyétől és csak a fogvatartás elrendelésével biztosítható az eljárás lefolytatása.⁴² Emellett a kerethatározat gyakorlatba történő átültetésével erősítik a terhelő eljárási jogait a büntetőeljárásban, illetve az arányosság elvének érvényesülését, továbbá ezáltal csökkenteni lehetne a börtönök túlszűfoltóságának mértékét az egyes országokban.

Mindezen pozitív célkitűzések ellenére Németországnak már a kerethatározat megalkotását megelőzően is fenntartásai voltak egy határokon túlnyúló jogintézmény szükségességét illetően, amely az előzetes letartóztatásra, illetve helyettesítésére vonatkozik.⁴³ A *legfőbb ellenérv* egy uniós szabályozás létrehozása ellen az volt, hogy minden tagállamban eltérőek az előzetes letartóztatásra vonatkozó szabályok, amelyek pedig a végrehajtás során több problémát is felvetnek. Emellett már a kerethatározat tervezetével kapcsolatban jelezték, hogy az abban foglalt intézmények elsődlegesen a kölcsönös elismerés elvének tagállamok közötti erősítését célozza, ugyanakkor szabályai túl bonyolultak és az észszerű megvalósításuk nehézkes lenne.⁴⁴ Ugyanakkor nem tagadható a kerethatározat által felvetett probléma létjogosultsága Németországban, hiszen több tanulmány is arról ad jelentést, hogy évről évre nő a külföldi állampolgárságú letartóztatottak száma az országban.⁴⁵

Az igazságügyi felügyeletet elrendelő európai határozat tagállami átültetésének határideje 2012. december 1-jén letelt. A Bizottság jelentése szerint még 16 tagállam, köztük Németország sem tett eleget a kötelezettségének. A német engedetlenség visszavezethető a már kezdetben megfogalmazott szövetségi tanácsi kritikákra, amelyek mellé további vitás kérdések is felmerültek,

ennek ellenére a német parlament 2015. március 13-án végül elkészítette a kerethatározatot átültető törvénymódosítást.⁴⁶ A tervezet *több ponton eltér* a kerethatározatban foglaltaktól. Kimondja ugyanis, hogy minden esetben vizsgálnia kell a végrehajtást engedélyező hatóságnak, hogy a terhelt terhére rótt bűncselekmény a német jog szerint is büntetendő-e, jöllehet a kerethatározat 14. cikkében felsorolja azokat a bűncselekményeket, amelyek esetén engedélyezni kell a felügyeleti intézkedés tagállami átvállalását.⁴⁷ Továbbá a kerethatározat a 8. cikk (1) bekezdésében meghatározza a tagállamok által minimálisan biztosítandó felügyeleti intézkedéseket, amelyekről a német tervezet maradéktalanul rendelkezik, sőt azok mellett további három – a kerethatározatban fakultatív intézkedésként megjelölt – lehetőséget kínál a felügyelet biztosítására. Ugyanakkor a tervezet indokolásában⁴⁸ olvasható, hogy amennyiben a biztosított 9 felügyeleti intézkedéstől eltérő intézkedés végrehajtását kívánja a megkereső tagállam, akkor azt mérlegelés nélkül vissza kell utasítani. Azaz a megkeresés visszautasítási okaival kapcsolatban nem felel meg a kerethatározat szellemének, miszerint az illetékes hatóságnak mérlegelési jogkörrel kell rendelkeznie, amikor arról dönt, hogy alkalmazandóak-e a megtagadási okok vagy sem.⁴⁹ Ugyanis emellett további kötelező megtagadási okokról is rendelkezik a tervezet: ha a német jog szerint nem büntetendő cselekmény az eljárás tárgya (1); ha a német jog szerint büntethetőséget kizáró ok áll fenn (2); *ne bis in idem* alapelvbe ütközne a felügyeleti intézkedés végrehajtása (3); a bűncselekmény a német jog szerint elévült (4); illetve ha a megkeresés hiányos és nyilvánvalóan alkalmatlan a felügyeleti intézkedés átvállalásáról való döntésre.

A törvénytervezetet a Szövetségi Tanács állásfoglalásában éles kritikával illette a 18/4347. sz. tervezethez hasonlóan, mivel ez esetben megvonták a szövetségi és tartományi kormányok döntési jogosultságát a megkeresések engedélyezésével kapcsolatban. Emellett kifogással élt abban a tekintetben is, hogy az ügyész döntésével szemben a városi bírósághoz, és nem a tartományi legfelsőbb bírósághoz (az európai elfogatóparancs szabályaival egyezően) lehet panasszal fordulni.⁵⁰ A Szövetségi Tanács mellett több ellenvetést fogalmazott meg a Német Ügyvédszövetség⁵¹ és a Német Szövetségi Ügyvédi Kamara⁵² is. A *legfőbb kritikai érv* a kerethatározattal kapcsolatban, hogy az egyes tagállamokban eltérő az előzetes letartóztatás elrendelési küszöbe. Ugyanis vannak olyan országok, ahol az alternatív intézkedéseket az előzetes letartóztatás elrendelése helyett, az arányosság követelményének érvényesülése érdekében rendelik el (*Substitutionsmodell*), mint például Németországban is. Ellenben más országokban (Egyesült Királyság, Olaszország, Lengyelország) alternatív kényszerintézkedések alkalmazásához nem szükséges az előzetes letartóztatás elrendelési feltételeinek megállapíthatósága – azaz nem szükséges elérnie a letartóztatás elrendelési küszöbét, hanem azok kizárólag az eljárás biztosítására szolgálnak (*Stufenmodell*).⁵³ Azaz a német jog alapján akkor lehetséges csak alternatív kényszerintézkedés végrehajtása, ha az elfogatóparancs kibocsátásának feltételei fennállnak,

de az eljárás célja más kényszerintézkedés alkalmazásával is biztosítható.⁵⁴ Amennyiben olyan tagállam felügyeleti intézkedés végrehajtására vonatkozó megkereséssel, amelyek kevésbé szigorú feltételek mellett is elrendelhetnek szabadságkorlátozást, akkor a német szabályok szerint nem hajtható végre szabadságkorlátozó intézkedés, mivel hiányzik a szükséges törvényi felhatalmazási klauzula.⁵⁵

Ezen tagállami eltérésből következik egy további esetkör, amely a gyakorlatban problémát okozhat. Ha a felügyeleti intézkedést végrehajtó tagállamban a terhelt megszegi a felügyelet szabályait, akkor a tagállam jogosult-e a terhelt őrizetbe vételére, mivel a kerethatározatból nem következik ilyen jogosultság.⁵⁶ A német büntetőeljárás törvény (StPO) alapján az őrizetbe vételi jogosultsághoz a 127. § szakasz szerint a tettenéréstől eltekintve az elfogatóparancs (*Haftbefehl*) kibocsátásának feltételei szükségesek, amely egy másik tagállam által elrendelt felügyeleti intézkedés esetén nem szükségszerűen állnak fenn.⁵⁷

A Német Szövetségi Ügyvédi Kamara mindemellett állásfoglalásában a törvény előadói tervezetéhez⁵⁸ több módosítási javaslattal élt. Eszerint ellenzik, hogy a tervezet kötelező elutasítási okokról rendelkezik a kerethatározatban foglaltakkal ellentétes módon, ugyanis ez kötelezettségszegési eljárás megindításához vezethet az országgal szemben, illetve humanitárius megfontolásokból is engedélyezhetnék a felügyeleti intézkedés végrehajtását. Ha az ország elutasítja a kevésbé jogkorlátozással járó intézkedés végrehajtását, akkor az elrendelő államban a terhelt előzetes letartóztatásba kerül. Továbbá álláspontjuk szerint a felügyeleti intézkedés szabályai megszegésének kategorizálására lenne szükség (enyhe és súlyos szabályszegés): azaz ne minden esetben vonja maga után a szabályszegés az elrendelő tagállamba való visszaküldést és ezáltal az előzetes letartóztatás végrehajtását.⁵⁹ Az előadói tervezetben a megkeresésekkel kapcsolatos döntési jogosultság teljes mértékben az ügyészség hatáskörébe tartozott, viszont az ügyvédi kamara javaslatának megfelelően a 2015. márciusi tervezetben már a bíróság rendelkezik a végleges döntési jogosultsággal, mivel az ügyészség álláspontját felülbíráhatja. Ugyanez vonatkozik a Németország általi megkeresésekre, ahol az ügyész csak állásfoglalást nyújthat be a bírósághoz.⁶⁰

A Szövetségi Tanács mindezekén túlmenően 2006-os állásfoglalásában felhívta a figyelmet,⁶¹ hogy a kerethatározat által felvetett problémára a külföldi állampolgárok előzetes letartóztatására vonatkozóan, a német jog már több megoldási alternatívát is biztosít. Ilyen lehetőség például a gyorsított eljárás elrendelésének vagy az eljárás megszüntetésének lehetősége kisebb és közepes tárgyi súlyú bűncselekmények esetén.⁶² Kifejezetten a külföldi személyek által elkövetett bűncselekmények kezelésére került bevezetésre Németországban a tárgyalási letartóztatás (*Hauptverhandlungshaft*).⁶³ Ugyanakkor megjegyzendő, hogy a jogintézmény létjogosultsága Németországban meglehetősen vitatott.⁶⁴ A *legfőbb érv* ellene ugyanis, hogy a szabályozás a preventív bűnüldözési politika megjelenése, illetve a gyorsított eljárás alkalmazásának előse-

gítése. A tárgyalási letartóztatás főképpen az utazó bűnözők, illetve külföldi elkövetők ellen került bele a német törvénybe.⁶⁵ Mindemellett a német büntetőeljárás törvény biztosítja a külföldiek számára a biztosítéka-dás ellenében történő szabadon bocsátást is.⁶⁶

A számos kritika ellenére a kerethatározatok célkitűzései, azaz az ártatlanság védelmének erősítése és az indokolatlan szabadságelvonó kényszerintézkedések elkerülése a külföldi állampolgárok esetében, a jövőben is támogatandó törekvések. A kerethatározatok átültetése által a külföldi állampolgárok a felügyeleti intézkedések más tagállamban történő végrehajtásával lehetőséget kaphatnak a családi és gazdasági kapcsolataik, munkahelyük hazájukban történő fenntartására és ezáltal az előzetes letartóztatás elkerülésére.⁶⁷

Összegezve a kerethatározatot ért német bírálatok és az átültetési késedelem az egyes tagállamok különböző szabályozási mechanizmusának összehangolási nehézségeire és a kerethatározat rendelkezéseinek bonyolultságára vezethetők vissza. A Szövetségi Tanács mindemellett a német hatóságok esetleges többletfeladatait is problémaként említették meg. A lehetséges túlterheltség mellett az átültetés pozitív hatásaként említhető meg a határokon túlnyúló bűnügyi együttműködés további erősödése. Németország, amely földrajzilag Európa szívében fekszik, fokozottan a nemzetközi bűnözés negatív hatásaival érintett országnak tekinthető.⁶⁸ Ebből kifolyólag különösen érdekelt a különböző tagállamok bűnüldöző hatóságai között a kommunikáció és közös munka a lehető leghatékonyabban működjön. Ehhez pedig szükséges a kerethatározatok megfelelő és időben történő átültetése.

VI. ÖSSZEGZÉS: A JOGHARMONIZÁCIÓ JELENTŐSÉGE A FOGVATARTÁSI SZABÁLYOK TEKINTETÉBEN

Álláspontunk szerint a fogvatartási szabályok harmonizálása nagy jelentőséggel bír mind az európai integráció, mind pedig ezen belül a büntetőjogi integráció területén. Ezen terület harmonizációs fejlődésvizsgálata azért is érdekes az Uniót tekintve, mivel korábban az Európai Közösségek céljai eredendően gazdasági jellegűek voltak. Az Unió létrejöttékor azonban túllépett a gazdasági megközelítésen, és az integráció általános szerepét hangsúlyozta,⁶⁹ előtérbe helyezve ezzel más területek, értékek, valamint jogok fejlesztésének igényét. A büntetőjogi integráció megvalósításában, napjainkban meghatározó szerep jut a büntetőjogi együttműködésnek. Az államközi szerződések biztosítják a keretet a bűnügyi együttműködés klasszikus formáinak: a kiadatásnak, a büntetőeljárás átadás-átvételének, a büntetés-végrehajtás átadás-átvételének, és az eljárási bűnsegélynek.⁷⁰ Az egyes országok egymással mellérendelt kapcsolatban állnak. Ezzel szuverenitá-

suk – melyet kölcsönös garanciák és fékező elvek is biztosítanak – megmarad, és az együttműködések horizontális típusúvá válnak.⁷¹ Meg kell jegyezni azonban, hogy a szuverenitás egyes esetekben – főként, ha több államot is érint egy adott ügy – gyakran inkább gátat jelentett, illetve jelent még mindig az együttes hatékony fellépés ellenében.⁷² Az integráció elmélyülésével, az Unió céljainak megvalósítása érdekében szükségessé vált, hogy a tagállamok a büntetőjog területén is fokozatosan egyes szuverén jogukat átruházzák az Unióra.⁷³ A büntetőjogi együttműködés egyik indoka a gazdasági integráció révén kialakult új, szupranacionális jogtárgyak⁷⁴ büntetőjogi védelmének megteremtése volt, amelyhez uniós szintű fellépés szükséges, mert nem oldható meg kizárólag tagállami szinten.⁷⁵ A Lisszaboni Szerződés⁷⁶ a büntetőügyekben történő igazságügyi együttműködés alapelveként rögzíti a kölcsönös elismerés elvét,⁷⁷ és lehetővé teszi, hogy a Tanács és a Parlament egyes büntetőjog és büntető eljárásjogi kérdésekben szabályozási minimumokat állapítson meg, amely figyelembe veszi a tagállamok közti jogi hagyományok közti különbségeket.⁷⁸ Az Európai Tanács által a 2010–2014 között időszakra elfogadott Stockholmi Program céljai között szerepelt a jog és a jogérvényesülés európai térségének kialakítása, amely egyrészt a hatóságok közötti együttműködés hatékonyabbá tételén, és az egyéni jogok bírósági védelmének biztosításán, másrészt a kölcsönös elismerés elvének széles körű érvényesítésén alapult. Ennek megvalósításához nélkülözhetetlen feltétel a tagállamok kölcsönös bizalmának erősítése, a közös minimumszabályok kidolgozása, és az EU nemzetközi jelenlétének erősítése az igazságügy terén.⁷⁹

Annak ellenére, hogy a büntetőjogi jogközelítés kezdetben nem volt célja a közösségi jog jogharmonizációs programjának, csak bizonyos bűncselekmények szankcionálása tekintetében merült fel ennek lehetősége, úgy gondoljuk, hogy a bűnügyi együttműködés fejlesztéséhez és kialakításához az Unión belül a jogharmonizáció az egyik meghatározó jogi eszköz, amellyel egyes nemzetek jogrendszereinek különbségeit egy konkrét cél érdekében megpróbálhatják egymáshoz közelíteni.⁸⁰ A fogvatartási rendelkezések harmonizálása már több év óta jelentős kérdésnek tekinthető, főként az Alapjogi Charta érintettsége miatt. A kerethatározatok megfelelő beillesztésével kapcsolatban azonban gondot okoz az egyes tagállamok eltérő értelmezése, a különböző nemzetek alkotmányban lefektetett alapvető jogokkal való ellentét, és az, ahogy a kerethatározatokban megfogalmazandó célt elérni kívánják. Felvetődik a kérdés, hogy esetlegesen nem lenne-e célszerűbb egy közös irányelvet megfogalmazni a fogvatartási szabályokra vonatkozóan,⁸¹ amely bár nem jelentene teljes mértékű megoldást, de legalább egyes unio-konform értelmezési problémát feloldana.

Irodalomjegyzék

- BLUTMAN László: *Az Európai Unió joga a gyakorlatban*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2014.
- BLUTMAN László: *Az Európai Unió joga a gyakorlatban*. Második, átdolgozott kiadás. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2013.
- CZIEGLER Dezső Tamás – HORVÁTHY Balázs: *A szabadságon, a biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség jogforrásainak feltárása*, In: Jog, Állam, Politika, Vol.3. 2011. No.2.
- CSÁSZÁR Mátyás: *Az Európai Unió intézményi jogi aktuálisai*. Pólay, Szeged, 2012.
- DEGENER/DEITERS/FRISCH/FRISTER/PAEFFGEN/ROGALL/VELTEN/WESSLAU/WOHLERS/WOLTER: *Systematischer Kommentar zur Strafprozessordnung* (SK-StPO) Band II. Carl Heymanns Verlag, 2010.
- FEHÉR Miklós: 258–260. cikk In: OSZTOVITS András (szerk.): *Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata 3.* Complex, Budapest, 2011.
- FEJES Zsuzsanna: *Globalizáció – demokrácia – integráció: az Európai Unió állam- és politikaelméleti kihívásai a 21. században*. In: Acta Juridica et Politica, Tomus LXXVII., Ünnepi kötet Dr. Bodnár László egyetemi tanár 70. születésnapjára, Szeged, 2014.
- FREUND, Olaf: *Die Anordnung von Untersuchungshaft wegen Flucht und Fluchtgefahr gegen EU-Ausländer*. Nomos Verlag, Baden-Baden. 2010.
- JUHÁSZ Zsuzsanna: *Börtönügy Európában. A büntetés-végrehajtás megoldásra váró kérdései*. Fundamenta Fontium Juris, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2014.
- KARSAI Krisztina: *A jogharmonizáció általános tanai*. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): *Az európai büntetőjog kézikönyve*. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2008.
- KARSAI Krisztina: *Kölcsönös elismerés elve*. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): *Az európai büntetőjog kézikönyve*. Magyar Közlöny, Budapest, 2008.
- KECSKÉS László: *EK-jog és jogharmonizáció*. KJK-KERSZÖV, Budapest, 1995.
- KECSKÉS László: *EU-jog és jogharmonizáció*. HVG-ORAC, Budapest, 2003.
- LIGETI Katalin: *Büntetőjog és büntetőjogi együttműködés az Európai Unióban*. KJK-KERSZÖV, Budapest, 2004.
- LIGETI Katalin: *Nemzetközi büntetőjogi együttműködés az Európai Unióban*. MTA Jogtudományi Intézete Közlemények Nr. 15. Budapest, 2001.
- M. CHERIF Bassiouni: *International Criminal Law: Multilateral and Bilateral Enforcement Mechanisms*, 2. kötet, Brill, 2008.
- M. NYITRAI PÉTER: *Európai végrehajtási okirat*. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): *Az európai büntetőjog kézikönyve*. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2008.
- MORGENSTERN, Christine: *Die Europäische Überwachungsanordnung. Überkomplexes Ungetüm oder sinnvolles Instrument zur Untersuchungshaftvermeidung von Ausländern?*. In: ZIS, 2014/5.
- MÜNCHHALFFEN, Gaby – GATZWEILER, Norbert: *Das Recht der Untersuchungshaft*. Verlag C.H. Beck München. 2009.
- NAGY Ferenc – KARSAI Krisztina: *A kerethatározat*. In: Büntetőjogi kodifikáció, 2013/1–2.
- SAFERLING, Christoph: *Internationales Strafrecht. Strafanwendungsrecht – Völkerstrafrecht – Europäisches Strafrecht*. Springer Verlag, Heidelberg – Dordrecht – London – New York, 2011.
- SCHLOTHAUER, Reinhold – WEIDER, Hans-Joachim: *Untersuchungshaft*. C.F. Müller Verlag. 4. neubearbeitete Auflage. Berlin–Passau 2010.
- SIEBER, Ulrich – SATZGER, Helmut – HEINTSCHEL-HEINIGG, Bernd (Hrsg.): *Europäisches Strafrecht*. Nomos Verlag. Baden-Baden, 2. Auflage. 2014.
- UDVARHELYI Bence: *Büntetőjogi együttműködés az Európai Unióban, különös tekintettel a Lisszaboni Szerződés szabályozására*. In: Kondorosi Ferenc – Mészáros Sándor (szerk.): *Jogtudomány*.
- VATTAY Éva: *Adalékok a jogharmonizációhoz, mint szabályozási technikához, különös tekintettel a direktívára, mint a jogharmonizáció fő eszközére*. Sectio Juridica et Politica, Miskolc, Tomus XXV/2., 2007.
- VÓK György: *Bűnelkövetők jogkorlátozása jogállamban*. MTA doktori értekezés, 2010.
- Vollstreckung von im Ausland verhängten Strafen. NJW-Spezial 2015.

JOGFORRÁSOK

Az Európai Unióról szóló szerződés (EUSz.)
 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSz.)
 Európai Unió tagállamaival folytatott büntetőjogi együttműködésről szóló 2012. évi CLXXX. törvény

NÉMET JOGFORRÁSOK

Strafprozessordnung (StPO)
 Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (IRG)

KERETHATÁROZATOK

A Tanács 2008/909/IB Kerethatározata (2008. november 27.) a kölcsönös elismerés elvének büntetőügyekben hozott, szabadságvesztés büntetéseket kiszabó vagy szabadságelvonással járó intézkedéseket alkalmazó ítéleteknek az Európai Unióban való végrehajtása céljából történő alkalmazásáról

A Tanács 2008/947/IB Kerethatározata (2008. november 27.) a kölcsönös elismerés elvének az ítéletekre és próbaidőt megállapító határozatokra való, a próbaidő alatti magatartási szabályok és alternatív szankciók felügyelete céljából történő alkalmazásáról

A Tanács 2009/829/IB Kerethatározata (2009. október 23.) a kölcsönös elismerés elvének az Európai Unió tagállamai közötti, az előzetes letartóztatás alternatívájaként felügyeleti intézkedéseket elrendelő határozatokra történő alkalmazásáról

FELHASZNÁLT INTERNETES FORRÁSOK

- ALESSANDRO Davoli: *Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés* <http://www.europarl.europa.eu/thinktank/hu/search.html?word=davoli>
- HORVÁTH Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról. I. rész.* 19. p. – http://zskflnk.uw.hu/nk/horvath_zoltan_kezikonyv_az_europai_uniorol.pdf
- <http://www.buzer.de/gesetz/242/index.htm>
- <http://www.parlament.hu/biz37/eib/link1/jogharm.htm>
- Sarah Sy: *A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség: általános szempontok* http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.12.1.html

www.europarl.europa.eu/atyourservice/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.12.1.html

EGYÉB

- BT-Drs. 18/4347 Entwurf eines Gesetzes zur Verbesserung der internationalen Rechtshilfe bei der Vollstreckung von freiheitsentziehenden Sanktionen und bei der Überwachung von Bewährungsmaßnahmen (18.03.2015)
- A Német Szövetségi Ügyvédi Kamara állásfoglalása (Nr. 10/2015)
- Az Európai Bizottság sajtóközleménye (2014. február 5.)

Jegyzetek

- Karsai Krisztina: *A jogharmonizáció általános tanai*. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): *Az európai büntetőjog kézikönyve*. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2008. 433–435. p.
- <http://www.parlament.hu/biz37/eib/link1/jogharm.htm> (Letöltés ideje: 2015. 07. 03.)
- Vattay Éva: *Adalékok a jogharmonizációhoz, mint szabályozási technikához, különös tekintettel a direktívára, mint a jogharmonizáció fő eszközére*. Sectio Juridica et Politica, Miskolc, Tomus XXV/2., 2007. 491. p.
- Blutman László: *Az Európai Unió joga a gyakorlatban*. Második, átdolgozott kiadás. HVG-ORAC Kiadó, Budapest, 2013. 80. p.
- <http://www.parlament.hu/biz37/eib/link1/jogharm.htm> (Letöltés ideje: 2015. 07. 03.)
- Karsai Krisztina: *Kölcsönös elismerés elve*. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): *Az európai büntetőjog kézikönyve*. Magyar Közlöny, Budapest, 2008. 151. p.
- Horváth Zoltán: *Kézikönyv az Európai Unióról. I. rész.* 19. p. – http://zskflnk.uw.hu/nk/horvath_zoltan_kezikonyv_az_europai_uniorol.pdf (Letöltés ideje: 2015. 07. 02.)
- Blutman 2013: i. m. 169–170. p.
- Kecskés László: *EU-jog és jogharmonizáció*. HVG-ORAC Kiadó, Budapest. 2003. 262. p.
- Blutman: i. m. 269. p.
- Blutman László: *Az Európai Unió joga a gyakorlatban*. HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest, 2014. – http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_EUjog/ch08s02.html (letöltve: 2015. 07. 04.)
- Alessandro Davoli: *Büntetőügyekben folytatott igazságügyi együttműködés* <http://www.europarl.europa.eu/thinktank/hu/search.html?word=davoli> (letöltés: 2015.07.04.)
- Pupino ügy (C-105/03) vagy a környezet büntetőjogi védelmét megelőző 2003/80/IB Tanácsi határozat
- Sarah Sy: *A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség: általános szempontok* http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hu/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.12.1.html (letöltve: 2015. 07. 05.)
- Császár Máttyás: *Az Európai Unió intézményi jogi aktusai*. Pólay, Szeged, 2012. 74–76. p.
- Nagy Ferenc – Karsai Krisztina: *A kerethatározat*. In: *Büntetőjogi kodifikáció, 2013/1–2.*, 3. p.
- Udvarhelyi Bence: *Büntetőjogi együttműködés az Európai Unióban, különös tekintettel a Lisszaboni Szerződés szabályozására*. In: Kondorosi Ferenc – Mészáros Sándor (szerk.): *Jogtudomány*, 179–191. p.
- Császár: i. m. 304. p.
- A jogharmonizáció büntetés-végrehajtási szabályokra való kiterjesztésének legfőbb jelentősége abban áll, hogy reszocializációs célokat

- szolgáljon, ugyanis a külföldi elítéltek más állam börtönében való fogvatartása jelentős elszigeteltséghez vezet. Vóko György: *Bűnelkövetők jogkorlátozása jogállamban*. MTA doktori értekezés, 2010. 319. p. Az európai börtönügy egyik alapelve a fogvatartottak reintegrációjának elősegítése. A büntetés-végrehajtás egyik hangsúlyos feladata erre tekintettel az, hogy a külföldi fogvatartottakat is felkészítse a szabadulásra, ill. az elítéltek reintegrációjának, reszocializációjának elősegítése is kiemelt jelentőségű. Bővebben lásd: Juhász Zsuzsanna: *Börtönügy Európában*. A büntetés-végrehajtás megoldásra váró kérdései. Fundamenta Fontium Juris, Pólay Elemér Alapítvány, Szeged, 2014. 42–43. p., 185. p.
- M. Nyitrai Péter: *Európai végrehajtási okirat*. In: Kondorosi Ferenc – Ligeti Katalin (szerk.): *Az európai büntetőjog kézikönyve*. Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest, 2008. 221. p.
 - A 2008/909/IB kerethatározat átültetésének határideje 2011. december 5. volt, a 2008/947/IB kerethatározat 2011. december 6-ig, míg a 2009/829/IB kerethatározat 2012. december 1-jéig kellett volna átültetni.
 - A végrehajtás átvétele/A végrehajtás átadása felosztás a további két vizsgált kerethatározat átültetése vonatkozásában is irányadó felosztás.
 - Az európai elfogatóparancsról és a tagállamok közötti átadási eljárásokról szóló 2002/584/IB kerethatározatot Magyarország szintén az Ebemtv.-vel ültette át, az elfogatóparancsra, illetőleg az átadási eljárásra vonatkozó rendelkezéseket a törvény Második részé tartalmazza.
 - Az egyezmény, és az ahhoz 1997-ben fűzött Kiegészítő jegyzőkönyv a mai napig hatályban van, az Európai Unió tagállamainak relációjában azonban nem irányadó. Ennek megfelelően az egyezményt és a Kiegészítő Jegyzőkönyvet kihirdető 2001. évi LXVII. törvény is hatályos, az – úgy, mint az egyezmény – azonban csak abban az esetben alkalmazandó, ha a kibocsátó vagy a végrehajtó állam nem tagja az Uniónak, tagja viszont az Európa Tanácsnak.
 - Főszabály szerint a végrehajtó állam illetékes hatósága rendelkezik joghatósággal a kerethatározat tárgyát képező szankciókkal kapcsolatos minden további határozat meghozatala tekintetében. A kerethatározat 14. cikk (3) bekezdése bármely tagállam számára jogot biztosít arra, hogy a végrehajtáshoz kapcsolatos meghatározott kérdésekben való főszabály szerinti döntéshozási kötelezettségek tekintetében fenn tartással éljenek [14. cikk (1) bekezdés b) és c) pontjai], azaz a kérdésben való döntéshozatal felelősségét generális jelleggel a kibocsátó állam illetékes hatóságára háríták. Fenntartás hiányában kizárólag a már említett, megtagadási ok fennállása ellenére vállalt felügyelet esetében van lehetőség a felelősség áthárítására.

- Magyarország e rendelkezés vonatkozásában nem élt a fenntartás jogával, így a végrehajtással kapcsolatos bármely kérdésben joghatósága van dönteni.
- A köteleességszegést megállapító határozat megalapozhatja a magánfél perlési lehetőségét is, amennyiben a tagállam jogsértése folytán a magánfélnek kára keletkezik. Ez az eljárás azonban nem az uniós fórumok előtt, hanem a belső jog alkalmazásával a tagállami bíróságok előtt történhet. Blutman 2013: i. m. 474–476. p.
 - Fehér Miklós: 258–260. cikk In: Osztoivits András (szerk.): *Az Európai Unióról és az Európai Unió működéséről szóló szerződések magyarázata* 3. Complex, Budapest, 2011. 2929. p.
 - Megjegyzendő, hogy kivételesen felperes lehet az Európai Beruházási Bank Igazgatótanácsa és az Európai Központi Bank Kormányzótanácsa is. Lásd EUMSZ. 271. cikk a) és d) pontok
 - Vö. 36. jegyzőkönyv 10. cikk (2) bek.
 - Blutman 2013: i. m. 473. p.
 - Cziegler Dezső Tamás – Horváth Balázs: *A szabadságon, a biztonságon és jog érvényesülésén alapuló térség jogforrásainak feltárása*, In: Jog, Állam, Politika, Vol.3. 2011. No.2. 3–25. p.
 - Császár: i. m. 81. p.
 - BT-Drs. 18/4347: amelyben a 2008/909/IB és a 2008/947/IB kerethatározat német jogba történő beillesztéséről rendelkeznek, illetve a BT-Drs. 18/4894: a 2009/829/IB kerethatározatot átültető törvénytervezet.
 - Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen (IRG).
 - Ugyanis a törvény utolsó módosítására 2014. 07. 08-án került sor. Forrás: <http://www.buzer.de/gesetz/242/index.htm>
 - 18/4347. sz. tervezet.
 - 18/4347. sz. tervezet 90. §.
 - 18/4347. sz. tervezet 84d. §.
 - 18/4347. sz. tervezet indokolásának 51. oldala (§ 74. IRG).
 - Akkor is végre kell hajtani a külföldi ítéletben foglaltakat, az azon rendelkezések meghaladják a német jog által biztosított intézkedéseket, illetve akkor is, ha a külföldi jog nem felel meg a német jogrend szerinti minimumelvárásoknak. in: Vollstreckung von im Ausland verhängten Strafen. NJW-Spezial 2015, 282. p.
 - A kerethatározat preambuluma HL L 294., 2009.11.11. 20–22. p.
 - A Bizottság 2014.2.5. COM(2014) 57 végleges jelentése 4. p.
 - Unterrichtung durch die Bundesregierung. Vorschlag für einen Rahmenbeschluss des Rates über die Europäische Überwachungsanordnung in Ermittlungsverfahren innerhalb der Europäischen Union KOM(2006) 468 endg.; Ratsdok. 12367/06. (röviden: BR-Drs. 654/1/06.)
 - BR-Drs. 654/1/06. 4. p.

- 45 Morgenstern, Christine: Die Europäische Überwachungsanordnung. Über komplexes Ungetüm oder sinnvolles Instrument zur Untersuchungshaftvermeidung von Ausländern? in: ZIS 5/2014. 217–218. p. Lásd a témáról bővebben: Freund, Olaf: Die Anordnung von Untersuchungshaft wegen Flucht und Fluchtgefahr gegen EU-Ausländer. Nomos Verlag, Baden-Baden. 2010.; MünchKallfen, Gaby – Gatzweiler, Norbert: Das Recht der Untersuchungshaft. Verlag C.H. Beck München. 2009. 59–66. p.
- 46 BT-Drs. 18/4894 sz. tervezet.
- 47 BT-Drs. 18/4894. sz. tervezet. 90. § (1) bek. Nr. 1.
- 48 BT-Drs. 18/4894. sz. tervezet indokolásának 43. p.
- 49 A Bizottság 2014.2.5. COM(2014) 57 végleges jelentése 9–10. p.
- 50 BT-Drs. 18/4894. sz. tervezet 4. melléklete: Stellungnahme des Bundesrates 69–70. p.
- 51 Stellungnahme des Deutschen Anwaltvereins durch den Strafrechtsausschuss zum Vorschlag für einen Rahmenbeschluss über die Europäische Überwachungsanordnung in Ermittlungsverfahren innerhalb der Europäischen Union KOM [2006] 468 endgültig, 2007.
- 52 Stellungnahme Nr. 10/2015. April 2015. Zum Regierungsentwurf eines Gesetzes zur Verbesserung der internationalen Rechtshilfe bei der Vollstreckung von freiheitsentziehenden Sanktionen und bei der Überwachung von Bewährungsmaßnahmen (BR-Drucks. 24/15)
- 53 A Német Szövetségi Ügyvédi Kamara állásfoglalása (Nr. 10/2015) 3. p.
- 54 Strafprozessordnung (StPO) 116. §
- 55 Morgenstern: i. m. 227. p.
- 56 Sieber, Ulrich – Satzger, Helmut – Heintschel-Heinegg, Bernd (Hrsg.): Europäische Strafrecht. Nomos Verlag. Baden-Baden, 2. Auflage. 2014. 973. p.
- 57 Morgenstern: i. m. 231. p.
- 58 zum Referentenentwurf vom 12.11.2014.
- 59 A Német Szövetségi Ügyvédi Kamara állásfoglalása (Nr. 10/2015) 8. p.

- 60 BT-Drs. 18/4894. sz. tervezet. 90y § (1) bekezdés
- 61 BR-Drs. 654/1/06. 3. p.
- 62 StPO 417. § Beschleunigtes Verfahren; StPO 153. § és 153a § Absehen von Verfolgung wegen Geringfügigkeit. Engländer, Armin: Examens-Repetitorium Strafprozessrecht. C.F. Müller Verlag Heidelberg. 2015. 38. p., 109. p.
- 63 StPO 127b § A tárgyalási letartóztatás 1997-ben került be a német büntetőeljárás törvénybe, amely rendelkezést azóta is számos kritikával illetik. Azáltal ugyanis, hogy egy korlátozott ideig tartó őrizetet vezettek be a tárgyalási szakban a terhelt jelenlétének biztosítására, tulajdonképpen teret engedtek a szimbolikus jogalkotás megjelenésének a törvényhozásban. Ugyanis a politikai indoka az volt a jogintézmény bevezetésének, hogy a kormány demonstrálja hatékony büntülődőző fellépését a kis tárgyi súlyú bűncselekmények elkövetőivel szemben. A hivatalos indoklás alapján a gyorsított eljárásnak kell garantálnia a hatékony eljárást és az ügyek gyors befejezését. Ennek ellenére a gyakorlatban számos problémát vet fel a jogintézmény, amely miatt nem kerül alkalmazásra. In: Schlothauer, Reinhold – Weider, Hans-Joachim: Untersuchungshaft. C.F. Müller Verlag. 4. neubearbeitete Auflage. Berlin-Passau 2010. 62–63. p.
- 64 Karlsruher Kommentar zur Strafprozessordnung | StPO § 112 Rn. 1 – 60 – beck-online. 7. Auflage 2013. S. 257. (Download: 10.2.2014.)
- 65 Degener/Deiters/Frisch/Frister/Paeffgen/Rogall/Velten/Weflau/Wohlers/Wolter: Systematischer Kommentar zur Strafprozessordnung (SK-StPO) Band II. Carl Heymanns Verlag 2010. 1078. p.
- 66 StPO 132. §
- 67 Morgenstern: i. m. 234. p.
- 68 BT-Drs. 18/4894. sz. tervezet indokolásának 39. oldala.
- 69 Blutman 2014: i. m. http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/2011_0001_548_EU-jog/ch08s02.html

- 70 M. Cherif Bassiouni: International Criminal Law Multilateral and Bilateral Enforcement Mechanisms, 2. kötet, Brill, 2008, 3. p.
- 71 Ligeti Katalin: Nemzetközi bűnügyi együttműködés az Európai Unióban. MTA Jogtudományi Intézet. Közlemények Nr. 15. Budapest, 2001, 12. p.
- 72 Fejes Zsuzsanna: Globalizáció – demokrácia – integráció: az Európai Unió állam- és politikaelméleti kihívásai a 21. században. In: Acta Juridica et Politica, Tomus LXXVII., Ünnepi kötet Dr. Bodnár László egyetemi tanár 70. születésnapjára, Szeged, 2014, 118. p.
- 73 Ligeti Katalin: Büntetőjog és bűnügyi együttműködés az Európai Unióban. KJK-KERSZÖV Kiadó Budapest, 2004, 16–17. p.
- 74 Ilyennek minősül például az Európai Unió intézményeinek, valamint az Unió pénzügyi érdekeinek védelme.
- 75 Ligeti 2004: i. m. 17. p.
- 76 Az Európai Unióról szóló szerződést és az Európai Közösséget létrehozó szerződést kiegészítő és egyben módosító szerződés, amely 2009. december 1-jén lépett életbe.
- 77 EUMSZ. 82. cikk (1) bekezdés.
- 78 Saferling, Christoph: Internationales Strafrecht. Strafanwendungsrecht – Völkerstrafrecht – Europäisches Strafrecht. Springer Verlag, Heidelberg–Dordrecht–London–New York, 2011, 397.
- 79 Stockholmi Program. 3. A polgárok életének megkönnyítése: a jog és a jogérvényesülés Európája.
- 80 Kecskés László: EK-jog és jogharmonizáció. KJK-KERSZÖV, Budapest, 1995, 211–264. p.
- 81 Mint ahogy az megtörtént 2014/42/EU számú irányelvvel, amely minimumszabályok nemzeti jogba építési kötelezettséget ír elő a tagországoknak, azzal a céllal, illetve elvárással, hogy ezeknek a minimumszabályoknak az elfogadása közelíteni fogja a tagállamok befagyasztási és elközbírási rendszereit, ezáltal előmozdítja a kölcsönös bizalmat és a határon átnyúló hatékony együttműködést.

BÜNTETŐJOG II. – KÜLÖNÖS RÉSZ

Ötödik, hatályosított kiadás

SZERZŐK: Belovics Ervin, Molnár Gábor Miklós, Sinku Pál

SZERKESZTŐ: Belovics Ervin

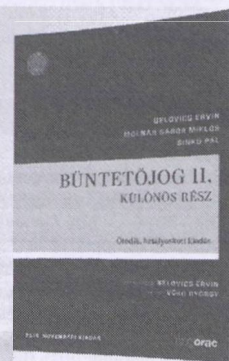
LEKTOR: Vókó György

A 2012. évi C. törvény, tehát a Büntető Törvénykönyv elfogadását követően immár ötödik alkalommal jelenik meg a Különös Rész tényállásait átfogóan elemző szakkönyv. **Az aktualizált kiadás – 2016. november 1-jei lezárással – átvezeti a Btk. és a kerettényállásokat kitöltő más jogszabályok módosításait, elemzi a kódexbe bekerült új tényállásokat, valamint feldolgozza az ítélkezési gyakorlat legújabb fejleményeit.** A Btk. módosult rendelkezései körében az új kiadás így többek között már a bennfentes kereskedelem módosult tényállásának, valamint a bennfentes információ jogosulatlan közzététele és a – többbefektetési csalás helyébe lépő – tiltott piacbefolyásolás új tényállásának szövegét és magyarázatát is tartalmazza.

A tényállások bemutatása továbbra is a megszokott módon történik. A szerzők nem csupán az egyes bűncselekmények dogmatikai elemzésének és joggyakorlatának a bemutatására törekszenek, hanem ismertetik azok szabályozásának történeti előzményeit, a hatályos rendelkezések alkotmányos alapjait, a kapcsolódó joggyakorlat meghatározó döntéseit és megjelölik az idetartozó jogirodalom jelentősebb eredményeit is.

A változatlan szerzői csapatból ketten a Legfőbb Ügyészség vezető munkatársai (egyikük tanszékvezető egyetemi tanár), a harmadik szerző a Kúria büntetőbírája, a kötet lektora pedig professor emeritus, az Országos Kriminológiai Intézet igazgatója. Valamennyien a büntetőjog tudományának jeles képviselői, akik több évtizede folytatnak oktatói tevékenységet a hazai jogi karokon.

Büntetőjog I. – Általános Rész és II. – Különös Rész együttes ára: 20 000 Ft

Ára: 12 000 Ft